

Número 2, març 1999

Informe d'assistència al II Encuentro de Profesores de Biblioteconomía y Documentación (Jarandilla de la Vera, Cáceres, 24 i 25 de setembre de 1998)

Ernest Abadal

Universitat de Barcelona. Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació

abadal@ibd.ub.es

1. Introducció

L'Encuentro de Profesores Universitarios de Biblioteconomía y Documentación és una trobada que aplega els professors universitaris espanyols d'aquesta àrea de coneixement amb l'objectiu d'intercanviar experiències. En la primera edició es van prendre com a eix central de discussió els plans d'estudi de la llicenciatura¹. La segona trobada es va dedicar a la descripció de la situació la investigació en biblioteconomia i documentació a Espanya. L'organització d'aquests *encuentros* ha anat a càrrec, fins ara, de la Facultad de Biblioteconomía y Documentación de la Universidad de Extremadura.

Actualment a Espanya hi ha tretze centres que imparteixen la diplomatura i nou centres en els quals es pot cursar la llicenciatura. El nombre total de centres, però, és de quinze perquè hi ha set centres que imparteixen ambdues titulacions. A part d'això, hi ha petits grups de professors que imparteixen docència en altres titulacions, sobretot en les relacionades amb les Ciències de la Comunicació (Periodisme, Comunicació Audiovisual, Publicitat i Relacions Públiques). Fent una aproximació, podríem situar en uns 250-300 el nombre de professors universitaris de Biblioteconomia i Documentació.

El nombre d'assistents no va ser molt elevat (hi havia una quarantena llarga d'inscrits, que no van coincidir mai tots plegats). Tot i això, les procedències eren prou diverses i bastant representatives dels centres que imparteixen alguna de les titulacions: hi havia professors de les universitats de Barcelona, Carlos III, Complutense, la Corunya, Extremadura, Granada, Lleó, Múrcia, Salamanca o Saragossa, entre d'altres.

2. Desenvolupament de les sessions

El primer dia (dijous, 24 de setembre) es va dedicar a la presentació de projectes d'investigació subvencionats mentre que a l'endemà (divendres, 25 de setembre) l'activitat es va centrar en la presentació de línies d'investigació. A l'hora de la veritat, però, es va parlar del mateix en totes dues sessions perquè, en el cas que ens ocupa, el fet que un projecte estigui subvencionat o no és un fet trivial, poc rellevant. Al final de cada una de les sessions hi havia una taula rodona: sobre el paper de les revistes especialitzades en la difusió de la investigació, el primer dia, i sobre el doctorat en Biblioteconomia i Documentació, a l'endemà. (De tota manera, el present informe només recull la part de les intervencions que corresponen al primer dia.)

2.1 Presentació de projectes d'investigació subvencionats

— Marian Morán (Universidad de León). «Inventario del archivo de la Casa Montevirgen» i «Censo de las actas municipales de León y provincia». Es tracta de dos projectes de caràcter similar relacionats amb la descripció de fons d'arxius i que han estat subvencionats per la diputació provincial de Lleó. En el primer cas es tracta de la realització d'un inventari dels fons de la Casa Montevirgen, uns nobles d'origen lleonès. No es tracta dels documents originals, sinó de còpies. En el segon cas es tracta d'un cens de documentació administrativa de l'àmbit municipal.

— Ernest Abadal Falgueras (Universitat de Barcelona), «Centros de documentación local en red». L'objectiu del projecte és organitzar i informatitzar determinats fons documentals de notable qualitat que pertanyen a entitats de Sabadell perquè puguin ser accessibles al públic mitjançant la seva consulta en línia (des d'Internet). El projecte està relacionat amb una iniciativa més àmplia que pretén ajudar a captar nous usuaris per a les biblioteques públiques. Les organitzacions subvencionadores són la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Sabadell.

Les fases en què s'ha dividit el projecte són les següents:

- a) Elaboració d'un avantprojecte (gener de 1998).
- b) Elaboració d'un manual de procediment (juny de 1998). Fa referència a aspectes tècnics: tipus de documents, descripció bibliogràfica, anàlisi de contingut, i també a aspectes informàtics: disseny i estructura de la base de dades, selecció del programa (que serà el CDS/ISIS), accés des d'Internet, etc.
- c) Prova pilot (prevista per al període novembre de 1998, febrer de 1999). Inclou els passos següents: selecció i formació del personal, supervisió tècnica a l'entrada de registres, supervisió informàtica, proves de consulta des del web.
- d) Promoció del servei (a partir del març de 1999). Inclou: creació d'una base de dades conjunta, accés des d'Internet, relació amb les biblioteques públiques de Sabadell, promoció i difusió.

— Carmen Pérez Pais (Universidade da Coruña), «Evaluación de la calidad en los servicios de bibliotecas universitarias». El projecte té una part metodològica: establir quins són els indicadors per avaluar la qualitat a les biblioteques universitàries. En aquest sentit, es va destacar la

necessitat de fer una adequació dels indicadors internacionals. Un cop s'hagin establert aquests indicadors, es farà un estudi de camp en una mostra representativa de biblioteques.

— Manuel Velasco de Diego (Universidad Carlos III de Madrid), «Generación automática de tesauros orientada a la arquitectura de componentes (GATOAC)». El ponent és professor d'informàtica i disposa d'un ajut de la Unió Europea per desenvolupar un programa que ajudi a la construcció de tesauros (que permeti l'elaboració semiautomàtica d'un tesauro). El seu nom és GATOAC. El programa permet, a partir d'una selecció d'un conjunt representatiu de textos d'una disciplina, ajudar a determinar per procediments estadístics quins són els termes més importants de la disciplina (els descriptors) i quines són les relacions entre ells. En la seva explicació va posar l'èmfasi en els resultats obtinguts fins al moment i en les limitacions del programa.

— Blanca Rodríguez Bravo i Marian Morán Suárez (Universidad de León), «La imprenta en León: estudio histórico y catalogación de ediciones». Es tracta d'un projecte que vol estudiar la història i els orígens de la impremta a Lleó. El treball de camp ressegueix els arxius municipals, els catàlegs del patrimoni bibliogràfic, els llibres de comptes d'impressors, etc. S'han diferenciat dues etapes: els segles xvi-xvii i els segles xviii-xix.

— José Antonio Frías Montoya (Universidad de Salamanca), «Detección de errores de aprendizaje y dificultades de aplicación práctica de las Reglas de catalogación. Elaboración de un manual práctico para la enseñanza de la catalogación» i «La situación laboral de las mujeres en las bibliotecas de Castilla y León». Els projectes han rebut un ajut del govern autonòmic de Castella i Lleó. El primer consisteix, com molt bé indica el seu títol, en l'elaboració d'un manual de pràctiques de catalogació. El segon és un estudi de gènere sobre la professió bibliotecària a Castella i Lleó. Combina metodologia quantitativa (enquestes) amb entrevistes fetes en profunditat.

— Ángel Borrego Huerta (Universidad de Salamanca), «La investigación cualitativa en Biblioteconomía y Documentación». Han buidat el contingut d'uns 75 articles especialitzats publicats al *Journal of Documentation* i al *Journal of the American Society of Information Science* per veure quin tipus de metodologia d'investigació utilitzen més. Volen determinar si es fa servir més metodologia quantitativa o metodologia de caràcter qualitatiu i, a més, indicar quines àrees temàtiques són més proclius a l'aplicació de tècniques qualitatives.

2.2 Taula rodona «Las revistas españolas de biblioteconomía y documentación como difusoras de investigación»

Hi van intervenir: Antonio Martín Oñate (*Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*), Jaume Clarà (*Item*), Javier Pérez Iglesia (*Educación y Biblioteca*), José López Yepes (*Revista general de información y documentación*), J. Ramón Pérez Álvarez-Ossorio (*Revista Española de Documentación Científica*).

Item és una revista fundada el 1987, editada pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya i amb un tiratge d'uns 1.500 exemplars. Els autors que hi han col·laborat són els professionals de biblioteques universitàries (30 %), docents (18 %), biblioteca pública (9 %),

biblioteca nacional (6 %) i altres centres (30 %).

El *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios* és, com *Item*, una publicació d'una associació professional que es distribueix gratuïtament als associats. Es van oferir algunes dades sobre les persones responsables dels articles que la revista ha publicat, fetes a partir dels índexs que recentment ha publicat la revista. En aquest cas, la presència d'autors procedents del món universitari és molt més alta.

Educación y Biblioteca va començar a ser publicada el 1989 per una fundació privada, i té un caràcter més professional que no pas científic. Els autors procedeixen, en un 52 % del sector bibliotecari i d'aquests, un 7 % són docents universitaris.

El Dr. López Yepes no va parlar només de la *Revista General de Información y Documentación*, sinó que també va aprofitar per donar detalls d'altres publicacions periòdiques que ell mateix havia impulsat: des del *Boletín del Fondo de Investigación Económico y Social* fins a *Documentación de las Ciencias de la Información* (1979) y *Cuadernos EUBD Complutense* (antic títol de la *Revista General de Información y Documentación*).

La *Revista Española de Documentación Científica*, creada el 1977, té per objectiu la difusió dels treballs d'investigació. El seu tiratge és de 2.300 exemplars (difusió a tots els membres de SEDIC i de Socadi). Reben molts originals, dels quals, un cop passada la revisió del Consell Editorial, només la meitat apareixen publicats. Va presentar algunes dades sobre la procedència dels autors, el nombre de vegades que han publicat, etc. (Es tractava d'un article que ell mateix havia publicat fa uns anys a la *REDC*.)

Com es pot deduir, pel breu resum de cada una de les intervencions, la majoria dels ponents es van centrar més a explicar l'estructura, característiques, tiratges i audiència de les seves revistes, i no tant en el que era l'objecte de la taula rodona (quin paper tenen les revistes en la difusió de la investigació).

Pel que fa referència a la presentació de les línies d'investigació, només disposem dels títols de les intervencions, els quals, de tota manera, són prou il·lustratius per indicar l'àmbit de treball cap al qual s'orienten:

- Pedro López Gómez (Universidade da Coruña), «Valoración y selección de documentos de archivos e historia de los archivos de la Real Audencia de Galicia».
- Blanca Rodríguez Bravo y Marian Morán Suárez (Universidad de León), «Fuentes y necesidades de información en la comunidad científica», i «Estudio del documento: su concepto y devenir».
- Carmen Pérez Pais (Universidade da Coruña), «La prensa desde distintos puntos de vista (análisis de contenido) y bibliografía».
- Blanca Gil Urdiciain (Universidad Complutense de Madrid), «Evaluación de tesauros».
- Antonio-Paulo Ubieta (Universidad de Zaragoza), «El WWW de la Diputación Provincial de Zaragoza, un WWW de la Administración».
- Justo Cabezas Corchero (Universidad de Extremadura), «El ordenador en la estadística para documentalistas».
- Antonio Pulgarín Guerrero (Universidad de Extremadura), «Informetría».

3. Valoració

La iniciativa de dur a terme unes trobades de professors universitaris de Biblioteconomia i Documentació és molt bona. Sempre va bé conèixer-se i intercanviar experiències amb els col·legues. Hi ha hagut estones de convivència entre les sessions de treball que han permès conèixer de primera mà el tipus de treball que fan a altres centres i els problemes que tenen relacionats amb la docència (programes, recursos, organització dels cursos, etc.).

Ara bé, al meu entendre, hi ha alguns problemes de caràcter organitzatiu que fan que la trobada perdi eficàcia, és a dir, que l'assistència dels professors sigui més aviat baixa i que no es puguin complir de manera més àmplia els objectius d'una trobada d'aquestes característiques. Els problemes són els següents:

- Llunyania de Jarandilla (és un lloc molt bonic i recollit, però que queda massa allunyat i mal comunicat de la majoria de centres).
- Proximitat dels *encuentros* a altres congressos (per exemple, les Jornadas Españolas de Documentación, que se celebraven al cap d'un mes a València).
- Les dates (coincideixen massa amb el principi de curs, tot i que això potser sigui més problema per a Barcelona que per a la resta d'universitats allà presents, que encara no havien iniciat el curs).

En aquest sentit, potser seria més factible celebrar els *encuentros* com una sessió especial dins d'un congrés especialitzat d'àmplia assistència (com podrien ser, per exemple, les Jornadas Españolas de Documentación).

Es va decidir no celebrar l'any 1999 la tercera edició dels *encuentros* perquè no coincidissin amb una trobada de professors llatinoamericans de Biblioteconomia i Documentació que tindrà lloc a Granada al final del mes de setembre.

¹ Vegeu l'informe que es va publicar al primer número de *BiD*